

ההגנה | מחברות מחקר

גיליון 2 . . . קיץ תשע"ח

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון
הארכיון לתולדות 'ההגנה'

ההגנה

עורך
שמרי סלומון

יועץ מדעי
אלון קדיש

התצלום בעטיפה הקדמית: סיירים ממחלקת הסיירים של פלוגה ב בגדוד השני של הפלמ"ח
צופים אל הכניסה המזרחית של ח'לדה. מתוך תיק הכפר ח'לדה

האיור בעטיפה האחורית: קטע ממפת הסביבה של ח'לדה. מתוך תיק הכפר ח'לדה

©

כל הזכויות שמורות לארכיון לתולדות 'ההגנה', תל אביב
הודפס בישראל, תשע"ח

עריכת לשון של החלק האנגלי: עלמה שניידר
עיצוב העטיפה ועימוד: ספי עיצוב גרפי, באר שבע
הדפסה וכריכה: מילניום איילון בע"מ, חיפה

תוכן

שמרי סלומון פרויקט תיקי הכפרים: פרק בהתפתחות המודיעין הצבאי ב'הגנה' חלק ב: 1945-1948

ראשי תיבות וקיצורים ח

כינויים י

אישים - שמות לועזיים ומעוברתים יג

שמות כפרים ערביים יד

הערה על התצלומים והמפות טז

מבוא 1

פרק א. ערב המאבק החמוש ובמהלכו, 1945-1946 9

תכנית ב, תכנית מאי 1946 ותכנית יפת 9

הקורס השני למפקדי כיתות סיירים והקורס השני לקציני מודיעין 20

עדכון דגם תיק הכפר 29

הכנת תיקי כפרים ותיקי יעדים של ממשלת המנדט ושל הצבא הבריטי בארץ 33

התפרקות מחלקת המודיעין של לשכת התכנון 47

פרק ב. אחרי המאבק החמוש, לפני המלחמה 54

מינוי קצין סיירים ארצי, פיתוח קורסים מקצועיים לסיירים והנחלת הדגם המאוחר של

תיק הכפר בקורס השלישי למפקדי כיתות סיירים 56

מנגנון המודיעין הצבאי 68

התפתחויות חדשות בצילום אווירי ובשימוש במסתערבים 71

הכנת תיקי כפרים ותיקי יעדים אחרים במרחבים הפיקודיים ובפלמ"ח 75

ההבטחה שבהצעת התקציב לתש"ח 82

פרק ג. תיקי ח'לדה ואל-קבאב, מאי-אוקטובר 1947 86

תיק ח'לדה 87

תיק אל-קבאב 120

שיוך התיקים ושאלת תיעודו של פנים הכפר בהם 132

פרק ד. תיקי הכפרים במלחמת העצמאות: שלושת החודשים הראשונים 144

דצמבר 1947 153

ינואר 1948 166

פברואר 1948 183

פרק ה. לפני הפלישה 196

המאבק על הדרכים 196

הפשיטה על עין ע'זאל, ליל 13-14 במרס 1948 199

הקורס השלישי לקציני מודיעין 203

תכנית ד 207

מבצעים בדרך אל העיר ובתחומה: 'נחשון', 'הראל', 'יבוס' ו'מכבי' 212

תיקי כפרים בחטיבת עציוני: הכנה, הפצה והדרכה 228

פרק ו. אחרי הפלישה 240

כיבוש אל-קביבה, 27 במאי 1948 244

בין שירות המפות והצילומים למחלקת המודיעין באג"ם 251

תיקי כפרים בחטיבת עציוני: הכנה, הפצה והדרכה 255

שימוש בתיקי כפרים בחטיבות גבעתי, כרמלי וקרייתי 271

סיכום 288

נספח א. תיקי כפרים וסקירות כפרים – שני סוגי תיעוד שונים שהוכנו בשני פרויקטים מודיעיניים נפרדים ב'הגנה' 300

נספח ב. רשימות תיקי הכפרים השמורים בארכיון לתולדות 'ההגנה', בארכיון צה"ל ומערכת הביטחון ובארכיון בית הפלמ"ח 309

תקציר בעברית 311

תקציר באנגלית vii

הנחיות למחברים

כתב העת **ההגנה** מפרסם מאמרים מדעיים ותעודות מוערות הנוגעים לתולדות 'ההגנה'. מאמרים ותעודות המוצעים לפרסום יוגשו בפורמט WORD ויישלחו בדוא"ל. היקפו הרצוי של מאמר הוא 10,000-15,000 מילים. אופן עריכתו יהיה כמקובל בכתב העת: למשל בהבאת ציטוט ברצף הטקסט בין מירכאות יחידות; בהזחת ציטוט שאורכו עולה על 40 מילים והבאתו ללא מירכאות; בהצבת הערות השוליים בתחתית העמוד; ובאופן רישום המקורות בהערות השוליים. לתעודה מוערת יש להקדים מבוא שיציג אותה בהקשריה. יש לצרף למאמר או לתעודה תקציר באורך של 150-200 מילים. המאמרים והתעודות יעברו הליך שיפוט בטרם יוחלט על פרסומם.

ליצירת קשר

דוא"ל: haganah_arch@mod.gov.il

דואר: עורך ההגנה, הארכיון לתולדות 'ההגנה', בית אליהו גולומב, שדרות רוטשילד 23,

תל אביב 6688202

טלפון: 03-5603715, 03-5660395, 03-5606066

פקס: 03-5661208